

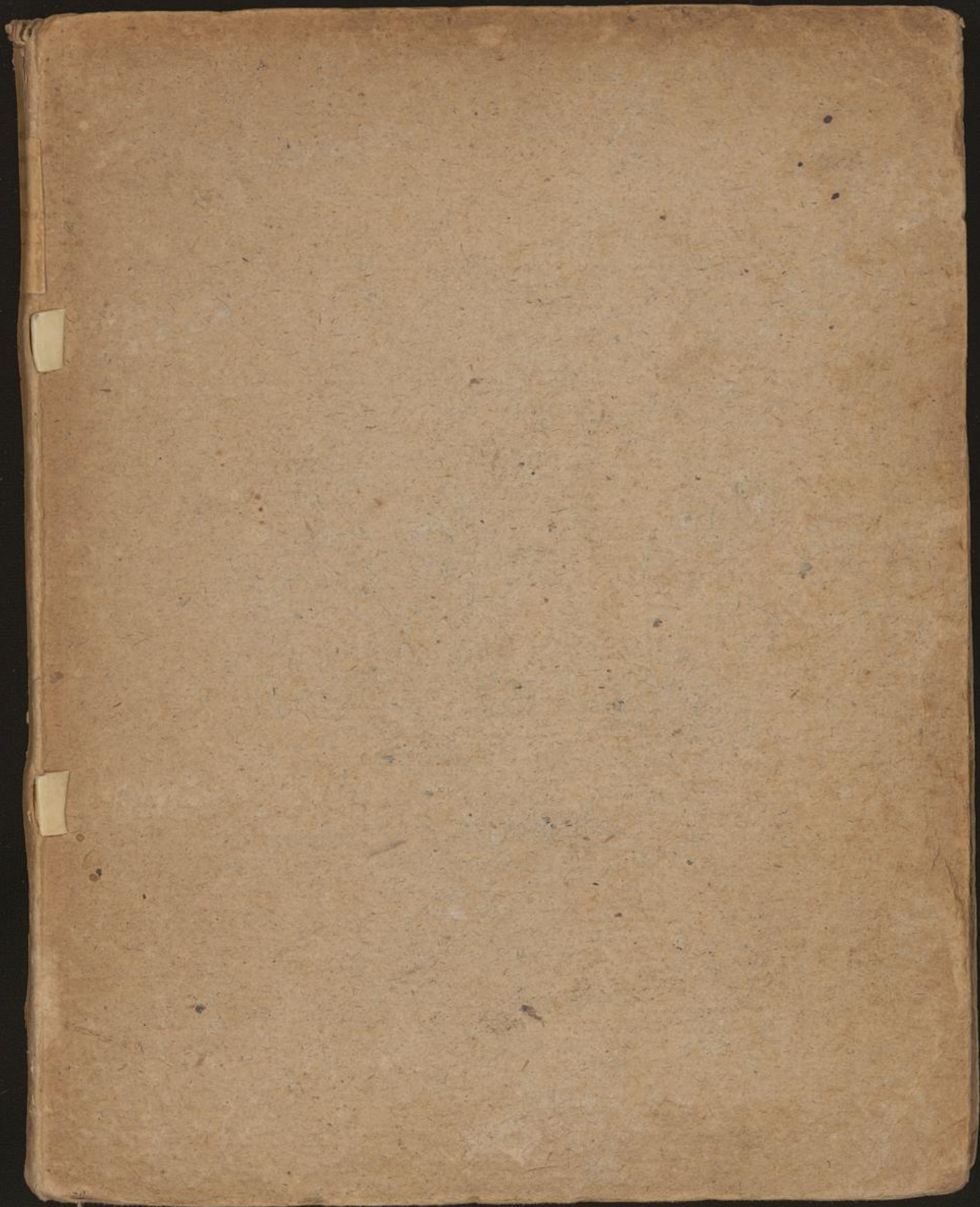
Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

De Imposturis Religionum breve Compendium [CIM I 59]

[Deutschland], [zwischen 1700 und 1799]

[urn:nbn:de:gbv:45:1-98706](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-98706)

De
apost
ligione
breve
impendi

CimI
59

2. Nouvelles littéraires T. 3. p. 227.
Recueil de Littérature, de Philosophie
& d'Histoire p. 33. seq.
Buddei Hist. Eccl. V. T. Part. 1. p. 534.
Mayeri Programma de tribus impo-
ribus 1702.
Ducationa p. 288.
Catalogus Codicum Mss. Bibl. Bernensis J. K. Sinneri To. 1. p. 98.
Blauvelt Critica zu Augustin's Historie Büfars T. 1. p. 86.

Bibliotheca D. Clementis.

Idem libellus, cuius particula inserta Baumgartianis Manuscriptis, nunc Salz. Bibl.
 To. 3. p. 554. quemq. possidere adfert Pratje Braunsh. Vorh. Grb. 4. Vols. p. 362. seq. convenient.
 quoq. codici Mayeriano, de quo Lippmann Gr. Brit. 1716. p. 62. ab isto ^{autem} quem lingua gallica
 possideo multum diuersus. add. Schelhorn Byzotell. Index To. 3. P. xi. p. 2078. ubi hoc ipsu
 opusculum adfert seu descriptum ab exemplari Mss. quod in bibliotheca J. F. Mayeri Theol.
 publice distracta Berolini a. 1716. fuit deprehensum, & à Principe Eugenio de Sabaudia
 80. imperialibus redemptum, ubi etiam inuenies iudicium Reimanni de isto, ut et hi-
 storiam falsarii, typographi Pauli Straube, mercatoris librarii, qui librum, cura eius
 nouiter typis mandatum, pro impressione antiqua clam venditare ausus est, dolo eius
Nrumburgae a. 1753. legaliter detecto.
 iunq. omnino Pr. Max. Land. Dich. historique P. 1. p. 312. ubi huius opusculi historia
 luculentissima. add. notata infra p. 89.

Avi.

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side. Some words like "Herrn" and "Herrn" are faintly visible.

II

De Imposturis
Religionum
breve
Compendium.

EX BIBLIOTHECA
OLDENBURGENSI.

Ex litteris (1.
Joh: Philip. Saltkenii
ad
Christ. Wormium
d. 1 X. Febr. 1695.

De transmissa sche-
dane fandi rescripti, non
est quod gratias agas.
Accipe secundam plagu-
lam unde paulatim pro-
fundius id omne iniqui-
tatis mysterium perficere *conspicies*
etur. Quod autem dubi-
um tibi subnasceatur, num
sit pars famasi illius *libri*
de tribus impostoribus, id
omne dudum praevidi. sci-
licet, plurima, fateor, mi-
hi quoque crucem olim
fixerunt, quod nova de-
co

2 eo sint, ut in nostra tem-
 pora rectius cedant nec
 cum aetate decantatiofi-
 ni superiori aeo scripti
 conciliari posse videantur.
 quod Scribam vero, quid mihi
 dubitationem exemerit. In-
 ter eos de ejus libri exis-
 tentia fumorum virorum
 concertationes, quam qui-
 dam affirmant, alii negant;
 mediam sententiam am-
 plector, eorum, qui in ti-
 um fama de eo figmen-
 tum potius, quam veri
 quidpiam fuisse autumant.
 Originem traxit Raut
 dubie ex eo, quod ferunt;
 Fredericum Barbarossam
 dixisse: tres praestigiato-
 res callide et versute, ut
 do-

. Eorum
 sententia,
 qui figmen-
 tum potius
 quam veri
 quidpiam
 fuisse au-
 tumant,
 originem

dominarentur, in mundo 3
totius populi sibi contem-
poranei numerositatem
seduxisse, nempe Mothem
et Mahume
dein, vide Matthaeum Be-
rif. ad ann. 1238. p. 89.
confirmatq; Bistorius confirmat
in compilatione ad ann. 1240. p. 74. quod
audiente
Henrico Landgravio cum
in modum ab Imperato-
re fuisse pronunciatum.
Id, siue verum sit, siue quod
crediderim, a Monachis
invidia Imperatori in viso
ipsis faciendae conflictum
ex eo tempore in catum
niam tractum est, quin imo
forte ab aliis vero ejus im-
pietatis sensu imbutis con-
cilium coeptum. Fide eo in
for. Fest

4. formam iusta tractationis.
Prodigendo scripto: inde tale
quidpiam conceptum esse ne-
gare non ausim. Cur enim
tot bonorum virorum, qui
visum sibi, perfectumq; as-
firmant, fidem temere ad-
dicant, causa nihil ha-
beat. Sed non unum, ve-
rum varium, nec unquam
typis postea impressum.
Hinc factum videtur, ut
tam varii ejus aucto-
res circumferantur. Qui-
dam ^{Poggio} Petro Aretino, alii
^{Florentino, alii} Bernardo Ochino, Bostello,
alii Arnoldo de Villano-
va, Franc. Buccio,
Steph. Doleto, M. Anto-
nio Mureto, Joh. Mil-
lono eum describunt,
quos ego quidem scio.
forte

Mario

forte tibi, aliisque alii p[ro]p[ter] 5.
Hecce, vulgo eo nomine infa-
met, observati. Omnes inge-
nio & etate dispares. Quid
mirum non est, cum adeo
familiare et theifmi convi-
cium superiori tempore ef-
fet, ut quilibet qui ingenio
polleret, ejus sceleris temere
postularetur. Quicquid ex
eo ex vero res ea habuit, ea res
puto unius alteriusq[ue] Bibli-
os theca lepidissimo ita con-
clusum delituisse, ut ad
paucissimos ejus auctoritas
pervenirent, qui deinde illud
ex ingenio auferunt et im-
mutant. Didici tamen a
quodam qui id acceptum
referbat Jo. Christoph.
Beckmanno, Professori
Francofurtano celeberr.
ejus generis librum in An-
glicam sub prelo fuisse. Sed
quod opinione auctoris ri-
dico, innotuerit, fac tum
ut

paucissimorum
manus per-
venit

f. suo
atque

6. ut exemplaria omnia com-
busta fuerint. Quid Sigbeus
in libro ea de re Anglicè
scripto definias, dicere non
possum. Tu ~~despicias~~ quan-
do Angliam feliciter, quod
precor attingas. Ea autem
cum fuerit ejus libri fortu-
na, non absurde credas,
novissimis temporibus Ita-
los quosdam tale quid
alienis nominibus substitu-
isse, ipsi magni impostores,
quod memini me legere apud
Protiem in appendice ad Com-
mentar. de Antichristo. Hæc
si tibi probentur, amiceffime
Wormi, non dubito, quin in
hoc quod tecum communi-
co, scripto varias ^{melius} varia eta-
lis notas facile conci-
invenies liaturus. In quam sententi-
am plenius se deducunt ejus-
dem scripti proxime si jussit
autem secutura. Confer Tramino
sty-

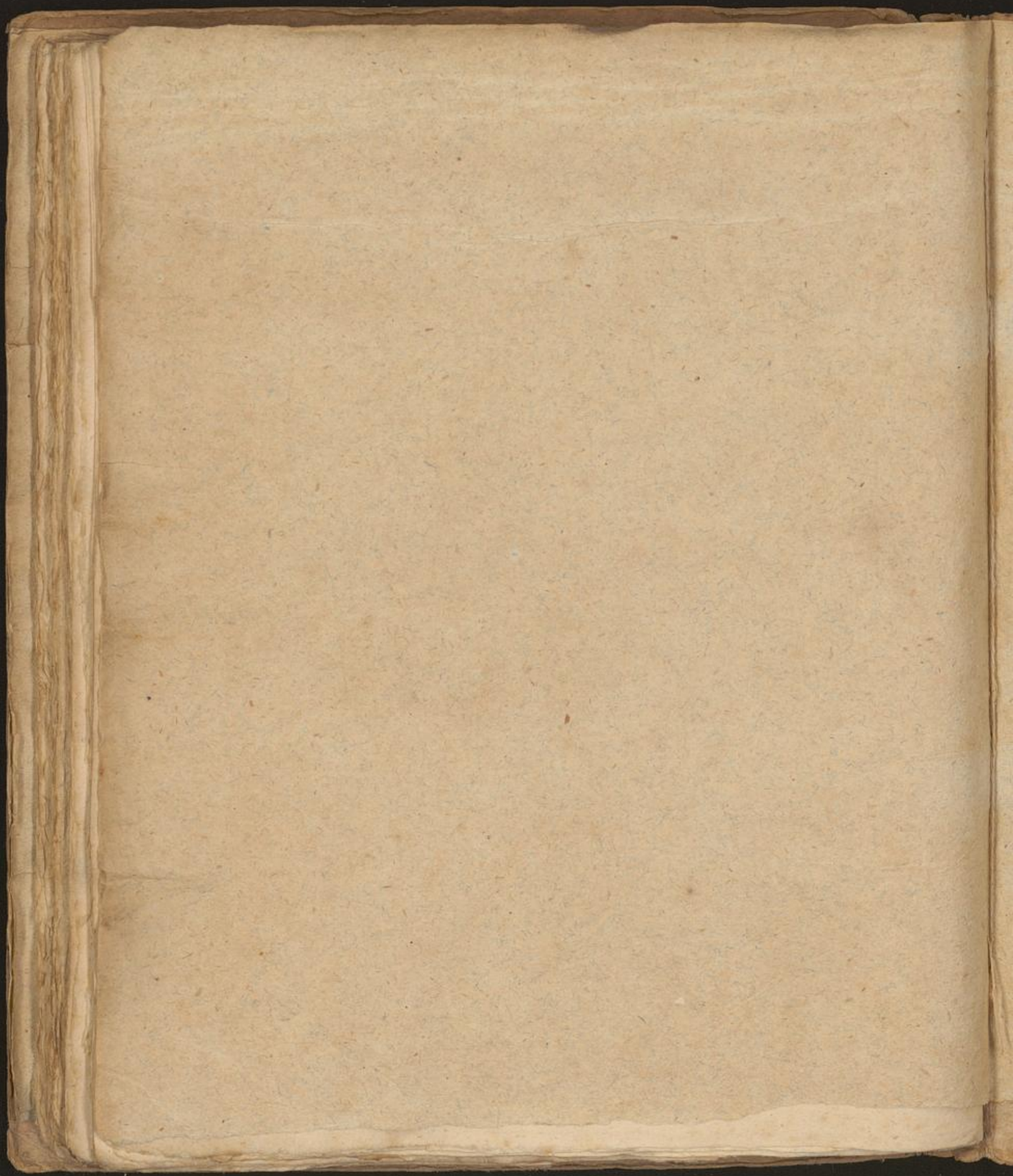

93

99

stylum feristoris, qui saepe ^{gallicismum}
valius lingua genium redo- ^{sa per F}
let, nec in frequentibus bar-
barismis deformatur. Pro-
tuli in ea quidquam intē mutare
sare, sed prout accepi, inte-
gra fide reddo. Forse nec et-
iam libri, unde ista depro-
mpta sunt, sed potius ex-
cerpentis vitium id est, cu-
jus rei exemplis, plurima
sic dicta compendia abun-
dant.

Sequitur id, de quo praecedenti
epistola est dictum.

De
Impoffuris Religionum
breve compendium.

Deum esse, eumque colendum
esse multi disputant, ante-
quam

8. quam et, quid sit Deus, et
quid sit esse, quatenus et
hoc corporibus et spiriti-
bus, ut eorum fess distinctio
comune est, et quid sit co-
lere Deum, intelligant. Inte-
rim cultum Dei, ad men-
suram cultus fastuosorum
hominum estimant. Quid
sit Deus describunt secun-
dum confessionem ignoran-
tia, sua, nam quomodo
differat ab aliis rebus, per
negationem iustorum con-
asserant ceptum asserant necesse est.
Esse infinitum Ens i. e.
cujus fines ignorant, com-
prehendere nego, aut esse
nequeunt, creatorem coeli & terrarum,
Esse at quis sit eius creator, non
dicunt, quia nesciunt, quia
non comprehendunt. Alii ip-
sum sui principium dicunt,
et à nullo nisi à se esse, con-
ten-

tendunt, itidem ibi dicentes 9.
quid, quod non intelligunt.
Non, ajunt, capimus ejus
principium. E. non datur.
Cur non ita? non capimus
ipsum Deum E. non datur.
Atq; hæc est ignorantia pri-
mæ regula. Non datur pro-
cessus in infinitum. Cur non?
quia intellectus humanus
in aliquo debet subsistere. Cur
debet? quia solet, quia non
potest sibi aliquid ultra suos
fines imaginari. Quasi ve-
ro sequatur. Ego non capio
infinitum E. non datur. Et
tamen uti experientia notum
inter thessia secretarios ali-
qui processus infinitos divi-
natum sive proprietatum,
sive personarum, de quarum
definitionibus lis tamen
adhuc est, et sic omnino
dari processus in infini-
tum statuunt. Ob infini-
to

10.

to enim generatur filius, ab
infinito spiratur Spiritus
Sctus, in infinitum genera-
tur et procedit. Si enim cœ-
pissent aut si ^{ista est spiratio} definerent se-
mel generatio, aeternitatis
conceptus violaretur. Quod si et-
iam in hoc cum eis conveni-
mus, quod hominum procre-
atio non possit in infinitum
extendi, quod tamen pro-
pter finitum suum intellectum
ita concludunt, nondum ex in-
de constabit. Cui non et sic
modo alia inter superos gene-
rationes. et ad tanta numero
fuerint ac hominum in terra,
et quis ex tanto numero pro
Deo precipuo recipiendus?
Nam et mediatores Deos dari
omnis religio concedit, quam-
vis non omnes sub aequali-
bus terminis. Unde illud prin-
cipium est supra hominem
per naturam suam elevatum
debere

Debere esse unum, labefacta II.
ri videtur et se, inde ex di-
versitate Deorum progenera-
torum diversitates religio-
num et varietatem cultuum
postmodum ortam dici po-
tebit, quibus potissimum eth-
nicorum nistitur deo. Quod
autem obiicitur, de cadibus
aut concubitu deorum paga-
norum praterquam quod haec
mythice intelligenda sapien-
tissimi Ethnicorum iam
diu ostenderunt, similia
in aliis reperiuntur; strages
tot gentium urbium et ho-
minum per Moysen et Iosueam
Dei iussu perpetrata, sacri-
ficium humanum etiam De-
us Israelis abrahamo injun-
xerat. Effectus non factus
quidem in casu extraordi-
nario. Nil autem iubere po-
terat, aut ferio iuberi ab
abrahamo credi poterat,
quod prorsus et per se na-
tura

17. Iura Dei adversum fuisset.
Mahometi in praemium
suae superstitionis totum
orbem pollicetur. Et Christi-
ani passim de strage inimi-
corum suorum et subiuga-
tione hostium Ecclesia va-
sicianantur, quae sane non exi-
gua fuit ex quo Christiani ad
gerum publ. gubernacula pe-
derunt. Nonne Polygamia
per Mahumedem, Moysen et
ut pars disputat, in C. P. T.
etiam concessa? Nonne De-
us Spiritus. S. peculiari con-
junctione ex virgine despon-
sata filium Dei progeneravit?
Quae reliqua de ridiculis ido-
lis de abusu cultus ethnicis
obiciuntur, tanti non sunt ut
nec paria reliquis peccatis
obici queant qui tamen ab-
usus a ministris potius quam
principibus, a discipulis po-
tius quam magistris (mst.
quam

quam Magistra) religionum 13.
provenisse facili labore mon-
strari potest. Ceterum, ut posset.
ad priora redeam, hoc ens,
quod intellectus processum
terminat alii naturam vo-
cant, alii Deum, aliqui in
his conveniunt alii disfe-
runt. quidam mundum ab
aeterno somniant, et rerum
connexionem Deum vocant.
Quidam ens separatum, quod
nec videri nec intelligi potest,
quam vis et apud Ros con-
tradictiones non infrequen-
tes sint, Deum vocant. Re-
ligionem quatenus concernit
cultum, alii in metu invisi-
bilibus, alii in amore ponunt.
Quod si potentes invisibiles
falsi sint, idolatra efficitur
una pars mutuo ad altera,
prout sua cujusq. principia.
~~Amorem ex benevolentia sequi~~
emanare statuatur, qui Romani
leoni, urfi & aliarum feroci-

F Amorem ex benevolentia non volunt, et ad Coram
gratitudinem referunt, quem tñ ex sympathia humorum
potissimum oritur, et inimicorum beneficia odium gravius
maxime stimulant, licet id hypocritarum nemo confiteri
audeat. At quisnam amorem ex benevolentia

14.

orum bestiarum particulas in-
didit, ut naturam contrariam
inclinationi Creatoris inquie-
ret, qui non ignorans debi-
lissimam humanam naturam
arborescentem ipsis posuerit, unde cer-
to nonnulli reatum ipsos haus-
suros sibi et omnibus suis suc-
cessoribus (uti quidam volunt)
existialem. Et si tamen qua-
si propinigni beneficio ad cul-
tum vel gratiarum actionem
teneantur, scilicet hoc Isha-
cus velit. Occipere mortalia
arma e. g. enssem, si certis-
sima praesentia tibi constet
(quam tamen et alii quoad
contingentia in Deo non da-
ri asserunt) Hoc ipso cum cui
ob oculos ponis accepturum
seque et suam progeniem om-
nem miseranda morte inte-
remturum, cui adhuc aliqua
humanitatis gutta supererit,
nonnebis talia perpetrare.
Hc.

Accipe inquam gladium, qui B.
e. g. pater es, qui amicus
es, esse si pater es, si ami-
cus genuinus, obice amicos
vel liberos, cum iussu, ne in-
currant, citra omnem du-
bitationem tamen et incur-
surum et miserandam fra-
gem suorum ~~adit~~ eorum adhuc
innocentium daturum
prævidens. Cogita qui pa-
ter es, an ejusmodi quid
facturus esses.

Quid est. Arbitrium prohi-
bitioni afferre, si hoc non
est? Et tamen Deus ~~recepisse~~ ^{prævi-}
^{diffe} debuit. Hunc ex be-
nefacto suo colendum esse
volunt, quia ajunt: si Deus
est, colendus est. Simili mo-
do uti inde colligunt, Ma-
gnus Magol est, E. colendus
est. Colunt eum etiam hi, sed
cur. ut nempe impotenti eius
et

26.

et omnium Magnatum fa-
stui satisfiat, nil ultra.
Colitur enim potissimum
ob metum potentia visibi-
lis. Hinc morse eius exoler-
at spemque deinde remu-
nerationis. Eadem ratio in
cultu Parentum et aliorum
capitum obtinet. Et quia
potentia invisibilis gra-
viores et maiores. Haben-
tur visibilibus. C. Etiam
magis colendas esse volunt.
Atq. si, Deus, inquirunt, ob
amorem colendus. At quis
amor innocentes posteros, ob
unius certe praevium et pro-
ordinatum praedestinatione
de concedendo ad minimum
objicere reatus infinito? sed
sedimendos inquis; At quomo-
do? Pater unum filium mi-
seria addidet extrema, ut al-
terum cruciatibus hanc mi-
seriam tradat, propter prioris
redemptionem. Nil tale nove-
runt

quoniam
modo.

tradat,

17.
runt Barbari. At cur amandus
cur colendus est? quia creavit.
Ergo. Ad quid vero? ut labere-
mur, quia certo praescivit, lap-
suros, et medium proposuit
pomi vetiti, sine quo labi non
poterant. At ergo tamen, co-
lendum esse, quia ab eo omnia
dependant, ut fieri, edocent ta-
men alii in esse quoque et con-
servari. Quem in finem colen-
dus? an ipse cultu indiguit?
aut cultu placatur? Ille qui-
dem est. Parentes et benefa-
ctores colantur apud nos.
Sed quid hic cultus est? So-
cietas humana multis in-
digentia prospicit, et cul-
tus est ob opinionem poten-
tia nobis subveniendi mayo-
ris et propioris. Subveni-
re nemo vult alteris, sine
mutuo quoque adiumento
sua quoque indigentia. Haec
desunt ^{in merito, ad gratiam} utique, et cognitio benefi-
cii

18.

cii) ~~ma~~: quo quia hac pars
tantum non indigentia agni-
tio beneficii & gratia vocatur,
quo maiorem recognitionem sui
beneficii postulat atq; exinde cele-
bretur, alter ei ad manus velut
pedisequus sit ut claritatem
metum et suspicionem magnifi-
centi a quo alios suscitet. Scilicet
opinio aliorum de nostra
potentia subveniendi particu-
lari vel comuni indigentiae
nos titillat et cristas pavonis
instar erigit, unde et magni-
ficentia inter virtutes est. At-
quis non videt imperfectionem
hoc esse naturae nostrae, Deum
autem omnium perfectissi-
mum indigere aliqua re
quis dixeris? Velle autem
eiusmodi, si perfectus sit, est
iam in se satis contentus et
honoratus citra omnes extra
eum honores, quis dixerit ni-
si qui indigere eum? desiderium

um honoris imperfectionis et 29.
impotentia signum praebeat. Con-
sensum omnium gentium hoc
in passu urgent aliqui, qui
vel solos populares suos vix
omnes alloquuti, vel tres aut
quatuor libros de testimonio
universi agentes inproceperint,
quatenus vero auctori (Deest
auctori) de moribus universi
constet, non perscrutantes,
At nec boni illi auctores om-
nes norunt. Nota tamen de
cultu fundamentum in ipso
Deo aut operibus ejus, non
in solo alicuius lotieratis ali-
quo interesse (Deest ^{in merito} habente
quaerendum ~~est~~) quaestionem
esse. Nam ex usu id esse po-
tissimum imperantium et di-
vitiarum in republica, ut exte-
riorem aliquam religionis
rationem habeant, ad emol-
liendam ferociam populi
nemo est qui non intelli-
gat

(20.

gat. Ceterum de priori ratione
solicitus, quis in principali
religionis Christiana^{vel} sede
Italia tot libertinos, & ut quid
gravius dicam tot atheos la-
tere credat, et si crediderit,
qui dicat consensum omnium
gentium esse? Sollicitus quia
seniores saltem id dicunt. Qui-
nam seniores: summus Pon-
tifex, augures et aurospices
veterum: Cicero, Caesar, Prin-
cipes, et his adhaerentes sa-
cerdotes, unde vero constat,
quod sic statuunt ut dicunt,
et non ab interesse suum talia
pro se ferant? Hi nempe
ad Tabernacula rerum seden-
tes et reditus ex populi ore-
culitate, sumam invincibili-
um potentiam et vindic-
tam minati, suamque cum
his intimiorem quandoque
collationem et nexum emen-
titi

22. nio dicendum? Et unde ani-
mi ille metus ex malefactis;
si non constaret nobis; spe-
culatorem et vindicem Desu-
per adstare, cui ista dispi-
ceant, ut pote cultui ejus
omnino contraria? Non jam
animus est, naturam boni
vel mali, nec pericula praeju-
dicatorum, et plurimi timoris
vanitates et praeconceptionis
opinionibus oriundas, altius
persequi. Sed tantum dico,
inde hanc ortum dicere, quia
nempe omnia male facta ni-
suntur in corruptione et in-
versione harmonica subveni-
endi mutua indigentia, qua
genus humanum sustentat,
et quia opinio de eo, qui pro-
movere magis quam adju-
vare indigentiam ipsam ve-
lit, odiosum cum reddit. Un-
de contigit ut ipse timeat,
ne vel aversionem aliorum
et contemptum incurrat, vel
aqua-

23.
aequalem Denegationem subve-
niendi indigentia sua, vel
amittat potentiam suam in-
super, cum aliis tum sibi suc-
currendi, quatenus nempe spo-
liationem potentia nocendi
a reliquis metuere debet. Atq;
ita algere aiunt eos qui non
habent lumen sacra scripta-
ra, secundum naturam lumen
pro conscientia sua dicami-
ne, quod certe arguat, indidisse
Deum intellectui communi Romi-
num scintillas sua cognitio-
nis et voluntatis aliquas, se-
cundum quae agentes recte fecis-
se dicendos sint. Et quamam-
ratio horum colendi Deo dic-
ta-Deum
minum esse queat, si non hoc
sit. Ceterum num bestia se-
cundum ductum rationis a-
gent, multis rationibus dis-
putatur, nec iam decisum est.
Quis tibi dixit, quod id non
fiat, aut quod positum bru-
tum

24. tum rudi homini & sylvestri, quan-
doq; intellectu & facultate di-
judicandi non praestet? ut au-
tem quod res est dicam: Pla-
rima otiosorum hominum pars,
qui cogitationibus rerum sub-
tiliorum et communem caputem
excedentium vacarunt, ut suo
fastui satis facerent atq; utili-
tati, multas subtiles regulas
excogitarunt quibus nec thyr-
sis ~~pro~~ nec clementis cura
sua pastoralis & rustica impedi-
ti, vacare poterant; Unde si-
fidem otiosis speculationi-
bus habuerunt, quasi sapi-
entioribus adde et aptioribus
ad imponendum insidias. Hinc
boni clementis abi, Panes. Sylva-
nos, Satyros, Dianae pp. coli;
isti enim magni philosophi
sibi communicationem som-
ni Pompeiani facient, et
concupiscunt cum Nymphea Ege-
ria narrare et hoc ipso adif-
forum cultum adstringere
volent

volent, ^{propterea} ~~propterea~~ mercede sui ope. 25.
ris et reconciliatione et favo-
re illarum invisibilium poten-
tiarum sacrificia, succumque
gregis (myst: regem et sudorem
pulvis) pro sua sustentatione
desiderabunt. Et hinc quia
Titius, Panem, Alexis faunos,
Roma Martes, Athenae ignotos
Deos coluere, credendum est, bonos
istos homines, quodam ex lu-
mine natura cognovisse, quae
otiosa speculantium inventa
et tributa (myst: attributa) erant.
ne quid inclementius in ali-
orum religiones dicam. Et cur
Rat ratio non etiam dicta,
vis aberrare eos in cultu, li-
gnasque et lapides tanquam De-
orum suorum habitacula ridicule
colere? At vero credendum est, quia
bona Joemuncula Franciscum,
Ignatium, Dominicum et si-
miles tanto cultu prosequen-
tentur, dictare rationem ad
minimum, aliquem esse co-
len-

26. *celendum, et istos ex lumine natura perspicere cui tum alicuius potentia superioris ^{iam} non visibilis? Cum tamen hae sint commenta otiosorum nostrorum sacerdotum, pro sustentationis sua lautiori incremento.*
Ergone Deus non est? Etsi sit, et colendus, sed hoc non sequitur, quia cultum non desiderat, sed desiderat, quoad inscriptum cordi. Etsi in super & hoc inscriptum corde. (mss. cordis.) Quidum amplius? Sequemur ergo natura nostra ductum.
At is cognoscitur imperfectus esse. In quibus? sufficit enim ad societatem hominum sic satis tranquille colendum. Nec enim alii religiosi, revelationem secuti, felicius vitam transigunt. Est maior (mss. magis) est, quod de nobis exigit Deus, imprimis cognitionem Dei exactiorem.
Sed tu qui id spondes, cupis, quinque religionis sis, non pra-

propterea. Quid enim Deus sit (27)
in revelatione quali cunque
obscurius longe est quam
antea. Et quomodo concipien-
dis: an aliunde? Et specialiter
revelatione? Quis est? qui hoc
dicit? ^(Bone) Deus! quanta revela-
tionum farrago! Gracula Eth-
nicorum prodia! Hæc iam refut
antiquitas. Sacerdotum heu-
rum testimonia? Sacerdotes
tibi offero contradictorios.
Pugnetis invicem. Sed quis qu-
deris? quis controversia gi-
nis? Moysi, Prophetarum,
et apostolorum scripta proferis?
opponit se tibi Iovianus, qui
hæc corrupta dicit ex novis-
sima relatione. Et auctor epus
glorietur, se divinis miracu-
lis corruptelas et altercati-
ones christianorum gladio re-
cuisse, uti Moyses Ethnico-
rum. Vi enim Mahomet
vi et Moyses Palestinam sub-
iurgavit, uterque magnus mi-

(28. miraculis instructus. obt. feli-
sariam istarum ut et Veda et
Grachmanorum ante 14000
retro secula collectanea ob-
stant, ut de Sinenfibus ni-
hil dicam. Tu qui in angulo
Europae hic delitescis, illa ne-
gligis, negas: quam bene, vi-
deas ipse. Eadem enim faci-
litate isti tua negabunt. Et
quid non miraculorum super-
esset ad convincendas orbis
incolas, si mundum ex scor-
pionis ovo progenitum, ter-
ramque saluti capiti imposi-
tam, et prima rerum fundamen-
ta ex prioribus totius Veda li-
bris constaret, nisi invidus
aliquis Deorum filius Racc-
tra prima volumina furetus
esset. Prostri id viderent, at
apud eos novum hoc stabillen-
dae religionis suae argumen-
tum foret, non tamen nisi
in cerebro sacerdotum februm
fun-

fundamentum habens. Et un. 29.
De alias perfecta tot imensa
de duos Exaniorum volumi-
na & mendaciorum plausta.
~~Locos hic linea notatus & x~~
Sapientius Moyses, qui artibus
primo Egyptiorum occultis
i. e. obsoletum (ex apographo
~~P. Majeri exstat in jureff~~
~~in obson. (Sardani) (Reducl~~
~~de littera pura p. 24. fgg.)~~
Magia occultu, dein artium
ferocia Palestina regulos. se-
dibus suis extruxit, et sui
specie colloqui Campuchia. Pampulian
nir, fidentem rebus suis exer-
citum, in otiosorum hominum
possessiones do vexit, scilicet
ut ipse esset dux magnus et
frater ejus sacerdos maxi-
mus, ut ipse Princeps et Dic-
tator at quanti Populi sub
profunda sanctitate, eorumq;
sectarii per suas fraudes in
occultioribus conventiculis
primo

30.

primo imperitam, Paganorum
plebem, deinde et ob vim pul-
lulantis novae religionis. ti-
mentes de se, et odiosos po-
pulis Principes occupavit.
Tandem atiles, belli studiosus
ferociores contra populos a Chri-
stianorum Imperatoribus ma-
le habitos, fictis miraculis
ad se adstrivit, sub promissi-
one tot beneficiorum et vig-
toriarum, exemplo Moysi, di-
corum et odiosos contra princi-
pes subjugavit, et per obina-
cem religionem suam stabili-
vit. Prior Ethnismi, al-
ter Judaismi, tertius utri-
usq. corrector habetur, qui
Mahumetismi Judaeus fit,
videndum. Scilicet eo cre-
dulitas hominum fraudi-
bus subjecta est, cuius abu-
sus sub specie aliorum uti-
litatis, impostura merito
vocatur: Cuius ingenere natu-
ram et species hic latius evol-

evolvere nimis et prolixum 31.
foret et tædiosum. Cæterum
id nobis observandum, quod con-
cessa etiam naturæ religione,
et debito cultus divini, quate-
nus per naturam dictari dici-
tur, jam omnis nova religio-
nis Princeps impoffura fupæ-
otus fit, potiffimum cum quan-
ta in religione aliqua propa-
ganda fraudes intervenierint,
in apertis omnibus fit, et ex
dictis atque dicendis obvium.
Manet porro id fecundum
fuppositum prius immobile, Re-
ligionem et cultum DEI fe-
cundum dictamen lumenque
naturalis confentaneum ve-
ritati et æquitati effe. Qui
vero aliud quid circa religionem
statuere vult, vel novum, vel
diffonum idque auctoritate
fuperioris poteftatis invifibi-
lis suam reformandi poteft-
atem evidenter probet, necesse
est

(32.)

est, nisi ab omnibus impostor
haberi velit, qui omnium sen-
tentia aduersatur, non sub
concluso ex naturali ratione
sed revelationis specialis au-
thoritate. Insuper sit ejusmodi
vita atque morum, qui ex
multitudine dignus credi pos-
sit quem summi ad san-
ctum numen in suam conver-
sationem recipiat, cui nihil
placuit impare quicquam, nec
id solum propria confessio aut
vita, sic satis sancte ante
acta aut miracula aliqua
i. e. actiones extraordinariae
probare poterunt; nam et id
magis artificiosis et decepto-
ribus hominum, mendacibus
hypocritis commune est, qui
ex istis rebus commodum aut
gloriam aucupantur, nec et-
iam id attendendum, eo in-
sanis quosdam processisse, ut
sponte

mortem appetere, quo con- 33.
seminare omnia & vincere
crederentur, uti vari apud
philosophos veteres. Nec enim
credendum peculiaribus, eos
divinos viribus suffultos fu-
isse in eo quod ex inani ima-
ginatione & vana aureorum
montium perfusione propter
defectum. Iudicii perpetrarent.
Hi enim nec rem facis iudi-
cant nec rei doctores. Quos
ut probe discernes, dixi, non
solum proprium eorum testi-
monium sufficere, sed et ipsos
inter se, et alios testes cum
ipsis conferre opus erit: eosq;
tum notos et familiares tum
ignotos tum amicos tum
inimicos. Atque dein col-
lectis omnium testimonio
tum cunctis que doctoris de se
ipso, tum aliorum, veritatem
rei penetrare. Et si testes no-
bis ignoti sint, testes de testi-
bus

34. Addito bus et sic porro consulendi
erunt. Addito in super exa-
mine de sua iudicandi fa-
cultate, an capax sit falsum
salibus aut aliis circumstan-
tiis maxime vero similibus
involutum a vero discernen-
di, Addito, inquisitione unde
eas notas hauseris verita-
tis dignoscenda, collato ad
huc aliorum iudicio, quid hi
ex tali demonstratione vel
testimonio colligant. Et quae
hinc concludere licebit, an
verus revelata divina vo-
luntatis nuncius sit, qui
id pro se fert, et an dictamen
ejus proso pede sequendum
sit. Et ne hic in circulum
incidamus omnino caven-
dum est. Cumque primaria-
rum Religionum ea sit na-
tura ut una aliam pro-
supponat, uti Mosi paga-
nif.

nismum, Messia judaismum. 35.
Mahumedis Christianismum
nec semper aut quoad omnia
sed certis solum in parti-
bus posterior priorem reiciat,
quo ad reliqua etiam in pri-
ori se fundet, ut Messias
faciunt et Mahumeth; opus
erit non solum postumam,
nec mediam, vel priorem, sed
omnes et singulas accurate
perustrare, praecipue cum in
quavis secta inpassura ar-
quantur, uti veteres a Mes-
sia, qui leges corruerint,
Christiani a Mahumede
qui corruerint Evangeli-
um. Quoad hoc nihil mi-
rum cum et Christiano-
rum secta altera alteram
corrupti sextus V. T. arguat
ut constare queat, an et hic
qui imitandus proponitur,
verus religionis auctor sit
et

36. et quatenus ii, qui se praesup-
positos dicunt, audiendi
sint. Nulla enim hic in exa-
mine secta praetermittenda,
sed omnia conferenda extra
qualecunque praesudicium.
Nam si unica intermitteretur,
ea forsitan ipsa est, qua verior
est. Ita qui alios sequitur
veritatem secutus eris etiam
secundum Christianos; cete-
rum in eo solo non debet
subsistere, sed et veritatem chri-
stiana religionis indagare.
Optimos equidem doctores
suos esse unaqueque secta af-
ferit, et quolibet se id expe-
tam, et quotidie adhuc expe-
riri, nec dari alios meliores.
Ad eo ut vel omnibus creden-
dum quod ridiculum vel nul-
li, quod est securus, usque
cum vera via sit cognita: ne
tamen ulla in collatione pra-
ter-

termittatur. Non obstat, quod, 37.
ut cognoscatur bis Duo esse
quatuor, opus David fit omnes
Mahumeticos conquigare. ^{conquiere.}
Res enim non est eadem, nam
que nemo est visus, qui dubi-
tarit, num bis duo quatuor sint,
cum e contrario religiones
nec in fine nec in principis
nec in mediis concordent.
Conamur ignorare me rectam
salutis viam, si sequar interim
Brachmannes, vel Coranum,
nonne Moses et reliqui dicent.
Ecquid mali tibi a nobis pro-
fectum est, quod ita rejicia-
mur, meliores interim et veri-
ores. Quod respondebimus. Cre-
didi Mahumedi vel Pyrrho-
sophistis, in quorum doctrina
natus et educatus sum, et
unde intellexi tuam et sequen-
tem Christianorum religio-
nem jam dudum abolitam
et

38 et corruptam vel corrupti-
cem esse. Nonne respondent
nescire se quicquam de illis
et de vero salutis ductu. Quod
que sciunt esse; qui corruptores
sunt et impostores fictis mira-
culis et mendaciis populum
delinquentes. Nec ita simplici-
ter fidem adhibendam uni
homini vel secta, reiectis
citra omne debitum examen
reliquis omnibus. Eodem enim
iure diceretur ~~Aethiopes~~ **Aethiopes** qui non
forsitus sit de suis terris
non dari alterius quam nigri
coloris sub sole homines. Prae-
terea et id sine examine
reliquarum sectarum atten-
di debet, ut par in omnium
inquisitione diligentia ad-
hibeatur, nec altera ingenti
opera illustrata, reliqua vix
levi brachio tangantur,
~~scilicet~~ statim ob unam vel
alte-

alteram positionem primo in 39.
suique iniquam vitam aut ob
fama malos de principe ejus
secta remores, a tergo rejectis
reliquit. Nec enim confessum
pro dogmate vel indubitato
testimonio habendum quod
vagabundorum primus quisq;
de diversa religione affectus
sit. Eodem nempe jure pre-
mitur, communi fama et sola
nominis recensionem chri-
stiana religio, horrore aliis
erat, aliis ludibrio: apud hos
quod offendi caput colerent,
apud illos quod Deos suos
comederent ac biberent, ut
Christianum esse idem ac
Capitalium Dei et hominum
inimicum esse reputaretur.
Cum tamen istiusmodi nar-
rata vel male intellecta vel
egregia mendacia essent. Quo
inde

40. inde confirmabantur, partimq;
orta erant, quod hostes eius
religionis, vel plane non, vel
non recte cum ipsis Christi-
anis et ex his fideiutoribus
conferrent, verum primo idiota
vel defensori vel inimico ejus cre-
derent.

Cumque ita proposita et aminis
ratio tanta difficultatis res sit,
quid de infantibus dicemus,
quid de feminis, quid de ma-
xima plebis parte? Exclūsi-
iam erant a securitate de sua
religione infantes omnes et fe-
minarum maxima pars, cui
et ea quoque, quae clarissi-
ma quam fieri potest ex prin-
cipiis alicujus religionis de-
ducuntur, tenebrae sunt, et ex
earum modo vivendi probe con-
spicis, non habere ipsas nisi
per paucissimas eximas, sed
ex actam facultatem, pene-
trandi eiusmodi miseria.

Ut nihil de infinitate minu-

21

si populi aut rusticorum di. 41.
oam, quibus alimentorum
suorum quasitio pro summa
rationis est. Reliqua bona
fide vel assumunt vel reji-
ciunt, ita scilicet minimis or-
bis parti tantum super est,
ut omnes religiones ponde-
ret, suam exacte conpleat,
rationes veritatis vel fœu-
dis in quibus nempe minu-
tis debiti possit, probe discer-
nat, Sed potior numeris ali-
orum fidem, ut plurimum
rerum sacrarum Professorum,
quorum scientia et iudicandi
in rebus sacris facultas no-
toria habetur, sequitur. Idque
in quavis religione quod
potissimum faciunt ii, qui
legere et scribere nequeunt,
aut quod legant non habent.
Probandum autem erat, quod
hic non sufficiat religionis
alicuius Doctores iudicio et
ex-

42 experientia professor satis accurate pollere, ut verum a falso discernere queant, sed et reliquis certo certius et iudicio non minus accurate id conficere debet in super habere villos verum a falso discernendi non modo facultatem, sed et manifestandi voluntatem. Certe quiescere approprie esse debemus, nec falli ne fallere velle cum, qui eiusmodi sententiam et voluntatem profite-
ret, et qualem sic videret tot diversissimos etiam unius sectae palmaria Doctores electionem faciemus. Quan-
do enim socios aut collegas intuemur, qui in pluribus sententiis disconveniunt, ceteroquin amicissimi, alter-
uter dissensientis id facit propter aliquem defectum vel quod rem non intelligat recte, atque ita facultate iudicandi careat, vel qui de-

43.
Cedere nolit, et ita voluntatem
veram fatendi non habeat. vera
cto licet hoc tantum in arti-
culis secundariis contingeret,
tamen suspecti si redduntur,
etiam quoad reliqua; in utroque
quippe veritas una est, quia
una in parte ab ea vel ex de-
fectu iudicandi vel ex volun-
tate depravata recedit, eius
rei in reliquis etiam suspe-
ctus, atque id merito, redditus.
Quare ut indicare possis de
habilitate, vel ingenuitate
alicuius ductoris in religi-
one, primo a quo habitus fit,
ut ille necesse est, alias enim
facillime tibi imponere potest.
Et ille praeterea, si tibi non om-
nino sit notus, testimoniis
aliorum ~~non~~ indigebis, et hi
rursus aliorum, quod ad in-
finitum tendit. Nec solum
veritatis, scilicet docuisse ta-
lia; sed et ingenuitatis, citra
fraudem id fecisse, Et de testi-
bus

44. bus dictorum et ingenuitatis
ipsidem ratio omnino haben-
da erit. Quem vero hic termi-
num pones; nec id satis est,
quod alios talia iam dispu-
tata esse, quam ^{benè} penim ^ho ^{la}-
tum fit, videndum. Com-
munes namque demonstra-
tiones, quæ publicantur nec
certæ nec evidentes sunt, et
res dubias præbent per alios
sepius magis dubias, adeo ut
exemplo, eorum qui circulum
currunt, ad terminum sem-
per redeas a quo currere in-
cepisti.

Not. secundum
recensionem codicis
Mayeriani in Lipsia
Hofh. Disputationes, 1716. p. 62.
ille hic definit,

Quædam defunt
ut confect, aliquem vera
religionis doctorem aut
impostorem esse, opus est, vel
propria nostra experientia,
quæ nobis circa res mag-
nos religionis iudaicæ, chri-
stianæ et mahomedanæ

Brin.

cipes non contingit, utpote et 45.
remotissimos et partim diu
ante nos mortuos; vel aliena,
quam si qui nobis commu-
nicent. Testimonium vocamus.
Superesse ad huc media via vi-
detur, cognoscendi aliquem per
scripta sua, quam testimo-
nium proprium alicuius de se
ipso vocare liceat. est qui eius-
modi quid de Christo non
superesse, de Chose an super-
sit dubitatur, de Mahomede
superest Coranus. Testimonia
aliorum sunt vel amicorum
vel inimicorum. Nec datur in-
ter hos tertium, secundum Cri-
stem illud: qui non est me-
cum, contra me est. Quod pro-
prium alicuius de se testimo-
nium attinet, Mahumedes
in scriptis suis aequae divinae
sibi sumis ac attribuit quam
moyses, aut alius quivis. Quod
reliqui amici Mahumedis et
sectatores reliquorum aequae ma-
le

46. le. de ipsis ac horum amici
de ipso. De cetero testimonia
alicuius de se ipso ad faci-
endam fidem indubitatam
nimis fragilia sunt et nullius
momenti, nisi ad confunden-
dum forte iudicem in cogi-
tationem. Amicorum asserta
eiusdem farinae sunt, quippe
qui uno ore idem cum suis
loquuntur. Dei inimici con-
tra aliquem audiendi sunt
propter interesse concurrent.
Iam vero his non obstantibus
qui libet alicuius ex tribus Sc-
otis socii omne impudens ac
adversarii sui fundamentum, et
omne veritatis sui Principis,
ex eius modi levibus ratio-
nibus sumunt, quae non ni-
si propria gloria, vel amico-
rum assertis, vel inimicorum
obsecrationibus, confirman-
tur. Nihilominus tamen in-
dubio Mahumedes apud nos
tra-

fratres pro impostore habetur. 47.
Sed unde? non ex propria, non
ex amicorum, sed inimico-
rum testimonio. E Contra pro
apud Christophmannos pro san-
ctissimo Propheta, sed unde?
ex propria partim, partim
ex amicorum attestationi-
bus, qui Moysen vel pro im-
postore, vel pro suo Doctore
habent, eodem modo proce-
dunt. Atque adeo aequalis
ratio adest, sive quoad ac-
cusationem, quam Declina-
tionem impostura in Cha-
bunede, atque in reliquis,
et si nihilominus hi pro fan-
ctis; ille pro nebulone con-
tra iustitiam debitum habe-
rentur. Scholastico igitur
more firmissime sic conclu-
ditur.

In quocumque cadit aequalis
ratio, quoad Declinationem
et accusationem impostura
cum Chabunede, eorum Rela-
tio

48. *sio in eandem classen cum ip-
sa iustitia convenit.
Atque e. g. in Moſen cadit a-
qualis ratio.*

*Ergo exigente iustitia pariter
cum Mahumede est pro impo-
ſſe habendus. Minor probatur.*

*¶ quoad declinationem impo-
ſſura. Hanc fieri per superi-
us dicta ^{de iustitia} testimonia cum Ma-
humedis ^{testimonium} seipſum Moſis de
ſe ipſo bene ſcribentis, cum a-
micorum cuiuslibet de ſuo
principi, atque hinc juſe ſe-
qui neceſſe eſt.*

*(a) Quam vim probandi ami-
ci Moſis habent in excuſa-
tione eius, eam vim et ami-
ci Mahumedis habere debent.
Atque vim liberandi ab im-
poſſura per testimonia ſua
favorabilia. C.*

(b)

(6) Et quam ad hunc finem vim 49.
habent libri Mosi, eandem
quoq. habebit Coranus. Atqui. C.
Hæc et hoc quod Muselmanni
ex ipsis M. T. libris. [quam
vis secundum ipsos quoad
aliqua multum corruptis.]
varia etiam pro suo Chahu-
mede argumenta defumunt
et præcipue prædictionem
illam Christi de futuro Para-
clito. Et ille venisse volunt,
et corruptionem Christia-
norum detexisse, novumq.
foedus instituisse. Et licet
Coranus accusetur alias
multarum ineptiarum, et
fabulorum imo impia-
rum relationum; hæc ta-
men omnia sensu spiritu-
ali vel alio modo expli-
cari et leniri posse, cum
quoad residua, nil nisi
pro-

50. profundam sanctitatem, ex-
actam morum regulam, po-
tissimum autem sobrietatem
et abstinenciam a vino in-
culcent. Et quod objici so-
let: vina esse dona Dei, re-
sponsionem accipere posse: sa-
cia etiam esse venena nec
sacrum habienda. Ad id
addi in super consuevit,
quasi. Coramur humana car-
nalityatem speret et vitam
aeternam corporeis volupta-
tibus impleat, concessa
praeterea tam indifferenter
Polygamia, tanti non esse,
ut omne fructus ipsum pos-
sit, cum et choses polyga-
miam concesseris, et in
novo Testamento, vita a-
eterna coniugia admittat
v. c. acumbetis cum ebri-
huncos. item: non gustabo
vinum, nisi in regno Dei pa-
tris.

tris mei. De Cautio Pala 51.
monis nil esse quod adda-
tur. quippe ista omnia bo-
no et spiritali sensu ex-
plicata nil mali continere
dicuntur, uti nec hoc pacto
dictus Coranus. Et si con-
tra verba Corani nimis
rigorosi sumus, contra Mo-
sis et aliorum scripta eodem
rigore uti debemus. Quae
autem pro declinanda in-
postura, ex ipso Mose argu-
menta exponantur, ea non
videntur iusti et necessariū
ponderari.

(C) Commerciorum Mosi divina
ritentur proprio ipsius
vel amicorum testimonio
nec proinde amplius quid
valere possunt, quam fini-
lia argumenta Musel-
mannorum de collegio
Ma-

52. Mahumedis cum Gabriely.
Et quod maior est, Ræich-
lis commercia ex ipso Mose
si omnia Mosi sunt, quod ul-
go feruntur esse. suspicio-
nem impossibilem accipere, uti
infra dicendum.

2) Sanctimoniam vero ipsius
non esse facile assequendam,
nemo facile, vel tui mini-
mum juce, dicere poterit, cui
sancta et gravissima cri-
mina Mosi cognita sint.
Talia autem esse (1) latroci-
nium quod non nisi ami-
ci ejus exonerarent, sed hos
non justos esse rerum oer-
fores, nec officere locum sa-
crabilem. ^Fnam et de
Huius sectis ingenuitate
et veracitate librum fu-
pereffe 2) suscitationem
rebellionis. Nam eam a Deo
ortam esse, non probari, imo
con-

Fin. tibi
Apostolo-
rum;

contrarium liquere posse, quod 53.
is alibi citellus interdixit re-
sistentiam contra tyrannos.

3). Bella, ut vocantur, Domini
contra praecepta ipsius Moysi, 5.
et 7. caedes, violencias rapi-
nas, eodem pacto atq; Ponti-
fex in Indiis, vel Mahumed
in suis finibus specioso Deo
titulo abusi, suis ditionibus
veteres possessores eiecerunt.
Moses occidebat plurimos atq;
interneioni dabat, ut sibi et
suis securitatem affereret.

4). Doctrinam de ablatione
rerum alienarum sub simu-
latione mutui 5). oblationem
erga Deum qua Moyses vole-
bat mori aeternum pro popu-
lo suo, utpote qua petitio
a Deo desideret, talia quae
essentiam eius adstruunt. ^{destruunt.} vid.
Exod. X & XIII. 31. (C.) Neglectam
pra-

54. precepti divini De circumce-
sione Exo. 12. 24. 26. Et tam-
dem (7) primarium Mosi vi-
suum, summam et orationem il-
lam incredulitatem eius, qui
santa miracula vō Dei per-
petrasse legitur et tamen pro-
pter lubricam suam fidem ab
ipso Deo graviter et cum com-
minatione poenae redargui
vid. Num. XX. 12. Quan-
tum ad probationem alterius
membri, argumenti, sci-
licet accusationem impo-
suerit attinet, dici potest,
Mahumedem esse in ipsos-
dem nobis non constet
experientia propria ut su-
pra monitum est, sed testi-
monio non amicorum suo-
rum, sed inimicorum tales
autem sunt omnes non
Mahumedani obiectum: qui
non est mecum. Atque Rini.
indl

inde concluditur. Quamcumque 55.
vim testimonium inimicorum
in causa unius habet, illam
etiam habere debet in cau-
sa alterius. Alias enim in-
iqui erimus unum ex testimo-
niis inimicorum condemnan-
do, alterum non; quo facto,
omnis iustitia corruet.

At qui testimonium inimi-
corum in causa Mahumel-
dis hanc vim habet, ut Ma-
humes pro impatore habeat-
ur C. etc. Dico ulterius. Non
solum suspiciones de impa-
tore Mahis ex alienis, sed
et ex domesticis argumen-
tis peti posse. Duo ^{ipso tempore proprium} per ali-
quem, successorum tamen
suorum testimonium argui
posset. Quamvis adhuc enim
his supersit.

(A) An libri qui dicuntur
esse Mahis, sint ejusdem.
(Z)

56. (2) vel compilatorum, vel
(3) Esdra, in specie, et.
(4) an Samaritana, vel
(5) genuina Hebraea lingua scri-
pti? et si hoc sit, an
(6) lingua ista intelligi à no-
bis possit, quod omnia mul-
tis impugnari possunt, et pro-
cipue demonstrari potest per
priora capita Deuter.,
linguam istam a nobis re-
cte explicari non posse, nol-
le me tamen istis occupa-
ri profiteor sed
argumentari volo.

I. a testimonio Mosi proprio
et quidem

(4) De vita sua et moribus;
quam supra exposuimus,
qua si Mahel medius propter
vim bellicam propterea
contra innocentes adhibi-
tam) aliquantulum equi sol-
let, nec in reliquis omnino ab-

ablatum videtur.

57.

(2) De auctoritate sua doctrina, atq; huc pertinet superior de commercio Moſis Divinis monita, de quibus ille quidem gloriatur, sed ut videtur nimis liberaliter. Quicumque enim tale commercium oīum Deo venditatur, quale esse nequit, illius commercium merito suspectum est. Et qui Moſes. C. Prob. Quia gloriatur se vidisse id, de quo in V. P. ex. C. postea saepius dicitur quod nullus oculus viderit, scilicet (ut loqui a-mant) Deum a facie ad faciem Exod. 33. Num 12. Sic vidit Deum (X) in sua propria forma non sub imagine vel in formis (3) a facie ad faciem, ut amicus amicum, cum ei os contra os loquitur. Quicumque

autem visio a) est talis
 qualis amicorum a facie
 ad faciem; ore ad os collo-
 quentium (b) qualis dicitur
 futur beatorum futura in al-
 tera vita; illa proprie dicta
 et praecisa Dei visio est.
 Atque Moysi & Minos pro-
 batur ex locis supra addu-
 ctis; et dicto Apostoli: tunc
 vero de facie ad faciem; ea-
 demque est oppositio in lo-
 cis Moysi atque in Apost-
 oli loco. Et tamen (1) cer-
 tissimum est apud Christi-
 anos; Deum neminem vi-
 dere unquam in hac vita
 (2) atque insuper Ex 33. 20
 expresse additur: faciem me-
am videre non poteris; quae
 verba Deus Moysi obicit,
 atque expresse contradicunt
 locis prioribus allegatis ut
 adeo aliter hac excusari
 non

non possint, quam si dicas, hæc 59.
ab inconsiderato compilatore
addita esse: quo ipso autem
solum illud Dubium reddetur.
v. De Doctrina ipsa Moysi no-
randum, quod sit vel legalis
vel evangelica; inter leges
quas brevitatis causa non
jam omnes perstringere li-
cet) eminet Decalogus, qui
speciale Dⁱ E^t opus et pac-
tum in monte Sineb voca-
tur. Ceterum prius a Moysi
cogitatus videtur, quam a Deo
scriptus, quia hæc præcepta
in re ipsa non spirant per-
fectionem Dei. Cum s^{ic} aut
superflua sint, scilicet tria
illa posteriora, argumento
dictorum Christi Matth. V.
jam ad priora pertinentia
Et novum a Decimo non est
dividendum vel et dividendum
iterum

60. iterum erit Decimum, aut sint
defectuosa. Nam ubi: Non con-
cupisces habere Deos alienos,
non concupisces valedicere
Deo, non concupisces Sabbata
violare, non concupisces co-
dere parentes, et familia. Et
an nec presumendum, Deum
mirros concupiscentias,
de violatione domus, agri
vel bonorum proximi proli-
bitorium in specie et sem-
pingtonari et extraordinario
ordine non vero et mayo-
res.

ipse Doctrinam Moysi evangeli-
cam quod attinet, ipsam
satis lubricam et fragi-
lem notam venturi ma-
gni Prophetæ vel Messii
statuit, Deut. 18. 21. 22.
quia hac nota suffren-
dit fidem Prophetæ ad ma-
gnam tempus. Sequitur
vi hujus dicti, Christum va-
ti-

61.
sicinatum excidium Hierosolij. 61.
missatum hactenus non de-
bere haberi pro prophetia ge-
nuina, quatenus hoc non-
dum impletum esset: Neque
Danielis antequam eius
impleta sint vaticinia, at-
que adeo qui a tempore Chri-
sti ad excidium usque interea
temporis viderunt iudei, eos
non posse inculpate quod in
eum non crediderint, cum ta-
men et Paulus iis anathe-
ma dicat, qui Christo non
adhæserint, etiam ante exci-
dium. Quacumque ergo no-
ta ad longum tempus relin-
quit libertatem securam cre-
dendi in Messiam vel non
credendi, illa a Deo profi-
cisci non potuit, sed meri-
to suspecta habetur.

Atqui Moysi data nota E.
Non

62. Non obstant quae dicuntur.
De impletis aliis vaticiniis
Nam haec est illa speciosa-
tissima et genuina magni
Elii Prophecia nota, ut
impleantur ea, quae pro-
dixerit, unde per rerum
naturam ante pro tali Pro-
pheta haberi non potuit.
Alterum absurdum quod
ex hoc loco sequi videtur,
est sequens: Quod haec nota,
quae tamen omnium Pro-
phetarum divinum cri-
terium esse debebat, in quibus-
dam Prophetis scilicet in-
definitis, quod praedicenti-
bus, vel definisse quidem,
sed per verba, moralem la-
titudinem admitterentia
(qualia sunt max cito pro-
pinque) plane non possint
ulla ratione locum inve-
niri e. g. Praedixerunt mul-
ti diem universi extremum
et

et Petrus instare illum di. 63.
em vult; ait. O. Ractames; do-
nec advenierit pro vera Pro-
pheta haberi non poterit.
Ista enim expresse requirit
l. c.

(4) De historiis Moysi. Quod si
Coramulo arguatur multa-
rum fabularum, sane in Ge-
nesi multa adesse curioso
lectoris suspicionem motura.
Uti creatio hominis ex gleba
terra, inspiratio hahitus, Eva
ex osse viri: serpentes lo-
cuti et seducentes homi-
nes sapientissimos, et quos
non latebat, serpente[m] ha-
bitari a patre mendacii.
Pomi ejus capitalis soti
orbi, qui unum ex attributis
Dei (qua tamen identifi-
cantur cum ejus essentia)
scilicet clementiam facit
fini-

64. finitam, uti restitutio la-
pforum faciet iram Dei,
et sic ipsum Deum finitum.
Ira Dei enim est ipse Deus.
Homines 800 vel 900 anno-
rum. Iter bestiaram in ebr-
cham, Proa, Turris Babelis,
confusio linguarum hac
& 1000 insipienti libertino
non possunt non videri si-
milis fabulis Rabbiorum,
potissimum, quia et gens ju-
daica ad fabulas pronissima
est. Nec omnino disconveni-
entia loquuntur Ovidius, Veda
sinensium et Indiorum Bra-
mines, qui pulchram fili-
am ex ovo natam mundum
peperisse, et similia fabulan-
tur. In specie autem Moyses
impingere videtur, quod De-
um sibi contradicentem ~~ste~~
rit, scilicet omnia bona
erant. Et tamen non erat
bonum, Adamum esse so-
lum, unde sequitur quod ali-

quid extra Adamum fuerit. 65.
quod ei non erat bonum, ut
que adeo bonitati Adam non
vere poterat. Cum tamen et
ipsa solitudo eadem esset opus Dei,
quia ille non solum essentia-
rum sed et qualitatem bona-
tem creaverat. Bona enim
erant omnia in ea qualita-
te in qua Deus ea creaverat.
Arguo:

Quicquid est concreatum a Deo
opus, id non potest non esse
bonum.

Atqui solitudo Adam C.
5. qui Studium Genealogi-
arum V. Testamenti affecta-
rit, Multas difficultates in
Mose inveniunt. Tamen non
omnes proponenda, hoc
unico saltem excepto quod
Paulus ad Timotheum cap. 1.
4. docuerit, Genealogias
esse inutiles, et eadem stu-
dium infructuosum, imo
ca-

66. cavendum. Cui ergo usui hoc
acta, distincta, imo toties
repetita a Mose genealogica.
Et suspicionis singulare ex-
emplum ad minimum corrup-
tela, vel compilatorum in ad-
vertentium in uxoribus Gari
et earum diversam enarra-
tionem, adesse. ~~uxores~~

Uxores Gari.

Gen. 20	Gen. 28. 9.	Gen. 36, 2
Judith filia		Rea filia
Berith He	Mahalaath	Elon He
shita Bas.	filia Isaac	shita, tha
math filia	foror. Nebacoth	coniux.
Elon Hethi	qua ultra	i. e. Baomath
ta	ioras priores	filia Hma.
	illi ad huc	velit foror
	additur	Nebacoth.

Quod Rea est Gen. 36. id. Baomath dicitur Gen. 20. scilicet filia Elonis. Hethita & quod Baomath est Gen. 36. id. Mahalaath dicitur Gen. 28. scilicet foror Nebacoth. Cum ha-
men Mahalaath dicto loco
Gen:

Gen: 28. dicatur esse ducta passim 67.
Juditham et Bagmathem Gen:
28. preced. nominatas. Harum
conciliationem non video. Atq;
hæc et similia augent suspi-
cionem, scripta Moysi, quæ ha-
bemus a compilatoribus esse con-
structa et quoddam in scriben-
do errores irrepsisse.

6. Ultimum tandem quod in
Moysi argui potest, est nimia
sola tautologia et inutilis
repetitio, eaque semper vari-
ata, quasi ex diversis ducto-
ribus diversa loca congesta
sint.

11. Ulti et aliorum testimonia
Moysi suspicionem arguatur
nec inimicorum tantum sed
et eorum, qui se eius successo-
res et asscolas asperse profes-
si sunt. Atque ea esse I. Petri
c. 1. v. 10. Legem Moysi in-
quam insupportabile vocan-
tis. Atque proin aut Deus cris-
tus

64. Tyrannus, quod absit, aut Be-
trus falsa loquitur, aut le-
ges Moſis non ſunt divina.
2. Pauli ſemper de legibus
Moſis abiectione loquentis, quod
non faceret, ſi eas pro divi-
nis haberet; ſic Gal. 12. eas
vocat.

† captivitatem v. 3. & 24.
quis autem leges Dei ita
vocaverit?

2. miserabilia praecepta.
Ex. 21. 9. v. 30. ſcribis: abige
ancillam cum filio ſuo,
Hagar vero (ſive ancilla)
eſt teſtamentum de mon-
te ſinai, quod eſt lex Mo-
ſis, ſecundum v. 24. Quis
autem toleraret iſ ſecum co-
cutionem, Expelle legem
Dei una cum filiis ſuis ſi-
ve ſectatoribus. Quamvis
ipſe

ipse Rosatoribus Paulus 69.
qua hic et capite sequenti
Gal. V. 2. 3. asserit, non ser-
varit, Timotheum circumci-
dendo etor. 10. 2.

(4) vocat legem litteream
mortuam. Et qua non alia
superfunt praedicata 2 Cor.
3. 6. 10. 19. item quod non
habeat claritatem dignam
estimatione v. 10.

Quis haec de sanctissimi
Dei lege diceres, si aequae di-
vina ac est Evangelium, a-
qualem claritatem habere
debet. Testimonia. eorum,
qua extra ecclesiam iuda-
icam vel Christianam sunt.

Resiqua desunt.

(70.)

ΠΕΡΑΝΤΩ del VAGO
Equitis de Maltha
Epistolum ad Batavum
in Britannia Hospitem
de

ΠΑΡΩΝ ΙΠΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Ῥηποκαφοῖς Συνοφάνταις
Φαρχακωταῖς.

Gras mihi notus et Scri-
ptis tuis et sermone mul-
torum. Cum nemo non Brit-
annorum ingeniosorum te
prosequatur amore et vene-
ratione, indignamur omnes,
se a populatibus tuis tam
crudeliter traduci. Ex quo
reliquisti Bataviam nul-
lus concionator ad Londi-
nensem Belgia Societatis
ecclesiam fuit ablegatus,
quin speciali mandato fu-
erit

eris instructus ut se redderet 91.
odiosum Britannis donec finerent
se ad strepagitas Lugdunen-
ses remitti. Miror summopere
cum ipsi Domini Curatores sci-
verint, ut a Deo impetraret
restitutionem in patriam. Qui
ultionis causa se cupiunt bene-
missum oportet sint rei. Rei vin-
dictam in marmore scribunt.
Est pusilli animi est, per Cal-
ceorum refectores in se inci-
dere mere trices Mauris &
Afris penitus cognitas, quod-
cumque contra Patavum Pa-
trum Patritorem fulmine et am-
bustum pericrare paratas.
Hac ordinis sui prudenda con-
duxere adulatores, ut suum
latus clauderent, suum eli-
namen pertentarent, quo
cognito, ut humana fragi-
litate decipulas obicerent
condukti et perfidi ganeones
Secum

72. secum fuerunt comestati, su-
asque nequitias sua adfu-
~~erunt~~ integritati. H. Bull
dolo malo se perduxit in lu-
panas, ut de vorarent lupo.
Cautus in luparum lacunis
^{retinuit} ~~et~~ ~~in~~ ~~lingues~~ ~~lingues~~. Iose Bull
de Millbank confessus est, se
integellum castumque german-
fisse. Tempessa, qui solebat
orellii imaginibus accende-
re pupas, ad se in agros ab-
legavit immaturas, in place-
as vero et ocyponas matures
cum annulis. Donnelli Cle-
nienses maculas in sole
quarentes ausificos suos
pendere, Tibique puriori salil-
lo imputare. Momus Culin-
giensis Eboracensi sua lin-
gua ancillam suam a Te-
abalienavit, et inter ample-
tus ex ea refoivit arcana
sua familia. Huc ille Bri-
gantino venerat aceto, et in
se.

se cambium inquitat ficarium. 73.
Confederati stelliones ad se
ablegant perduelles, qui du-
bia effutunt de Rege. Quod-
si eorum maledictorum au-
cupius interrogationum ca-
queis irretitis, fuisses affen-
satus, illi sum verba retulif-
sent suis inimicis, qui sub-
ornassent fleidoggios, qui pe-
ieressent se quodque cum iis
de Rege loquutum fuisse,
licet de libris picturis, ima-
ginibus nimismatis atq;
conchyliis sermones insti-
tuisses. Non perffectas mul-
to minus exploratas habes
Propolarum eorumq; Lasellitum
Bedellorum tendiculas et Ro-
rum praefectorum Legulega-
rum artes singulis momen-
tis famam suam arimini-
bus Lepido fusuro fucatis
onerant daemones meridia-
ni. Nunquam in urbe pernoctas
quin.

74. quin prope tuum Cenopolium
iuxta tuum Rospitium locan-
tur Latrunculae quae te cantu,
saltu, visu et flexu irritant,
licet eas praeteriveris inte-
opas, tamen conglobatis men-
daciis portendent te de-
cantant chimara & Cellidua.
Non noski Arata gemata fa-
sana. Pythontyphon ac Pi-
tyus sunt taciturni: sed ocla
flares hincunt. Vis dicam,
quid intentent cruciari? Vero-
simile crimen excludam.
Praeparant falsam accusa-
tionem. Conducunt arbitros
cum Propolis foederatos.
Tempessa obtreitator ma-
lignus cum sociis aliis illo
nequioribus, iniquum moli-
untur iudicium, laqueum
nectunt. Cuncti cola ad quod
perficiendum lotrix ad te si-
liam suam mittit, infectam
sub illo tempore profusum.
Quod

Quod si cum polluta rem ha. 75.
buisses, criminata fuisset te
eam compressisse invitam et
sanie iniebis. Obscura circu-
itione te supplantant domesti-
ci. Jam dudum est, quod iura-
ti et iurandi sunt arbitri conta-
minati per nocturnos percusso-
res. Pueros et fallatrices fideles
percussa, qua se invitant. Credo
ut insidiola machinatio ex com-
pacto sit adornata te addendi
Hac tua indoles, ut posse mi-
sissima huc uox, patienter con-
cosit, quia sacra Colytus a
te aliena sperans. Heu ates
surbam. Huius lappum fore. Sed
cum hi Diaboli maligni te
die nocteque premunt crume-
lant calumnias, non video qui
huic malo de Die in Diem in-
gruenti in peius possis me-
deri. Noli diutius, toties re-
satus et quafatus secreto
questus mandare dolori. Of-
fer

76 fer querelas de collusione dete-
genda supremo iudici, qui fa-
sellisibus officinae coronam man-
dabit, ut oborto collo injus ra-
pant clastorum altiores. Quod
si legitimo hoc ritu non passio
composcere, malefanoos immor-
tale odium comprimere duello.
Cinge lumbos gladio & cum
vires atq. viris in arenam de-
scende. Cruclis est, qui laeffi-
sus famam suam negligit, satis
diu injurias atq. offensas sup-
perne despicendo contempsit fu-
isti. Minium diu conduciti
calumniatores fuere sumul-
tati, tempus est ut Meidog-
gios molavisses. Dato ne iocum
risumq. facias meum consili-
um. Nam si fiveris toties tu-
am oladem deperi damnabe-
ris intestatus ad bestias un-
cis cornibusq. minaces. Quare
incipere irasci. Sicut ut formido
militi vetteretur flagitio, ita ira
vacui-

vacuitas est vitium generoso. 97.
formida illos amicos, quos
avaritia rapit transversos.
Peffidi amici faciunt ut de te
triumphent inimici. Memen-
to Eboracense metum esse dulce, et Valicum
amarum. ^{mal esse dulce.} Est extrema linea pi-
cturarum, imaginum, antiqui-
tatum, numismatum, mango-
nes saluta. Adulatores sunt
Boenis puniores. Quanta qua-
cunque ope student nocere
palpato. Adverse oculos a rep-
tabundis beneficis, qua femo-
re faciles, manu proceres.
Si ego possem aliquid ad oicu-
randas belluas conferre, fir-
certus omnia a mea parte sem-
per tibi parata fore. Vale,
letare et bacchare praesente
Bethone et Thophare Bulli-
am cuncta resignat, Tem-
pesta capri ipsa vult Basta
Crassa cassant Colijto.

Da.

78.

Batavi in
Britannia
Hospitis

Responsio.

Mitte plus oculis meis a-
marem, cordi diffine sodalis,
te internecina odiffem aver-
sione ~~et~~ quod tot conviciorum
plaustra in os meum sustine-
as evomere. Non sum ne-
sciūs Patres patrator crede-
re et dicere me istius libelli
scriptorem, eosq; ut ex meo
coris tenderent tympana, fa-
cerentq; ex ossibus plectra tri-
bunis me rapida aviditate
cupere transmissum. Qui li-
mato aurium pollet iudicio,
is novit, me non sine sale
et lepore murmura fundere.
At iste libellus est infulsis-
sima concio Pastoris opidani.
Licet prateritatum injuriarum
obli-

oblivio debeat Antistites religi- 79.
onis Christianae, imprimis cum
ad Perennios: Regis et Senatus
Academici nuntium omnis offer-
sa residerit; tamen hi fratres, cha-
ritatis aeternum nefas, malue-
runt notos et ignotos confri-
bere, qui per fas vel nefas ever-
serent gloria impetratum trope-
um, perderentque famosum. Ho-
rum favori siverunt se auto-
rari isti amici, qui me trans-
misse mea inter se dividerent
cuncta. Licet nulla capitali-
or sit iniustitia, quam socium
fallere, tamen Creiscunda
avaros et avidos semper egen-
tes, in innocuum consabella-
torem impulit spem. Quid
machinatio ut caute et late
procederet ancillam meam
a me abalienavit oppidi no-
stri Draco, puerus puerus Pater
patrat. Sic nebula omnium
mea dicta et facta ex illa
cognovit, qua ille tentis Thy-
phone praecordis reclusit, vidi-
mus

60. mus, spargi iussit per angelos
Satana Eboracensi perunctum
acetone torvo vultu occidunt
vicini anapole et coqui. Cum
H. Balsio a Batham refferem,
Sycophantas Chuniacenses me
officere scabie inficere, ille immen-
sem proteri indignatus dolen-
tem invitavit invexatores, quos
tamen ille aliud ore promens;
aliud corde condens in posticis
fulguratos alebat, ut meo huic
genti redderet invisum. si tunc
temporis cum valida rixa ole-
um infunderet Ochus colle-
ctus volventi injurias exide-
rint lingua lubrica, ea non
mibi, sed huic incendiario,
cui ore in felle et lingua in
melle, debent imputari. Li-
cet mille modis ruinam me-
am tentarent meturare cum
saeri sum ^{profani} profani, tamen in-
cassum fuere eorum conatus; qui
et me frondere non nihil
expiscari, quo suum de Atheis-
mo

me ^{convictum} convicio possent adstruere. 81.
Non ignoro Scidianos solere si-
deratas lupas et immaturas, sa-
niosa modo fistula madidas im-
mune immittere urfulas: sed ex
quo certi fuere facti me latran-
tia declinasse inquina, Desistere
operam ludere male feriati. Adhor-
taris, ut cum ferocibus in are-
nam descenderam, facis id qui-
dem ratione tua statonis.
Sed cum mihi res sit cum di-
scinctis, non possem non nisi
periturus loticam opponere pal-
lis atque stolis: Cunctis cedo,
impar malitia, venenis dictu-
turpibus septa de securura dei
ultione securus. Perfidia ulto-
rem veneror, ut perfidacibus
meliolem mentem induat, si fa-
men nonnulli reprobi nolue-
rint indole sua facere fraudem
evigilandum de ratione. Nisi in-
finitores desinant, stragem ea
laver-

82.

laverna litare, raduco patientia
utriusq; duces tuinam.
Quodsi constanti fide et invic-
to robore perrexeris minas
confundere enixiorum Cérbero-
rum blastorumq; effugiam,
ut caelestia delubra tuis
ornarentur tropaeis. Gigantum
vero cranio sternetur infer-
num. Mercurialium Viro-
rum custodia.

ac
Defensori S. B.

Licet funesta scelerum mer-
cede potius sint patrimonii mei
predatores, ancillaeq; mea spo-
liatores me comederint, non
desinant tamen adverso tor-
rente fatigantur iterum iterumq;
irritare et refectatis infes-
torum valvis cessatim tur-
bare Effugitores. Cum forte
prope sedem D. L. filicoriam la-
res; evenit ut vicinus me
blando adortus vultu, obvium
perduxerit in suum museum.

83.
scum. Postquam omnia ex-
plicata fugitivo oculo sus-
pexi, vidi maximam partem
nulla electam peritiam fu-
isse. Quare copiosius in-
curra allocutione restrin-
gere et erudita festinante
adhortari, ut libros classicos
et Italorum.

ἀναγὰς colligeret. Ivinus
simul Londinum, et Basianam
intravimus. Pina oothecam.
Simul ac nitidum iubar ad-
spexerat vir bonus, conquestus
est libros et tabellas suas, il-
lato nunc lumine pareo gustui
suo obsequentes videri. Diffusa
est caligine quaeq; indubita-
ta ἀπολαύς sibi vindicavit, mi-
staque violis lilia animosae erat
initiatas.

Hibernos citius numeraveris
imbres, quam altercationes,
quas subire debui ut praeci-
dicatas eius tollerem opinio-
nes

ones. Tandem nimis remo-
tis, latatus parabat nomen me-
um avi melioris inferere albo,
cum invidi gratum acuta pro-
versant malitia. Turba in uno
repando sycophantas qui vete-
ris famae mendacis medica-
tus diu nocturnosq; exor-
bitores inunxit cerebri salivis,
instruxitq; quo methodo me fun-
ditus possint subvertere. Ex eun-
tem praegestientes obsident pu-
ella, ~~redeuntem~~ redeuntem aper-
tis labellis pelliciont delasunt.
Licet me fictis manovillis mel-
litisq; verborum globulis ad-
orta fuerint usque usulaq;
olim cantu nunc saltu soli-
citaverint praetereuntem, ta-
men non potuerunt repug-
nantem inflectere aut ob-
fessum opprimere producta,
etiam si exsentis me precibus
subtraherim, mihi metus impeti-
osior; Tamen auctorati Leguleii
clubros more suo malignan-
tium ludibris opportunos in
vulgas spargere rumores fusi.

au-

85.
audeat quasi rebus praecellare
gestis nigra rubigine perfri-
care infantem, neq[ue] legē non contē
ante in Cypro vulgata de non
deingendis accusare. Et suc-
cumberem peregrinus adeo pro-
cessere recordia amici, ut sub-
dole finistros referant humo-
res de meis Maccenatibus
ac fautoribus, mox dum di-
vulgent me ista evulsiſſe fe-
creta, idque ut amicitia foedus
illi dērent. Ex repentina ari-
morum mutatione colligere quod
ab ipsis progressa sunt ea exag-
gerata mihi imputari. O Phaeos!
~~no~~ ! illi ipsi garrulli ista silen-
tio involvenda, mihi evoluerant
saciturno. Adeo ut fraudulen-
ta coisio ita sit manifesta ac
solum Sirius ardet. Denique
appendū qui 2000. lib. a me
habuere pro libris, picturis, p. no-
bunt ut illas iterum virtuosius
vendam, adeoq[ue] per circuitores
spargunt ^{me} emineborem. Ex 2000
lib.

86.

lib: vix 500 lib: collegi, et ex
500 lib: vix 1000 lib: salvos ha-
beo. Idcirco me emandare crimi-
~~ne~~^{nisi} ~~et~~ quod Brigantina
feritate est ferocius, volunt in-
grati, ut res erutas argento nu-
mero iterum ipsis venditoribus
addicam, vel hinc, collecta suppel-
lectili, trans mare migrem.
Quod nisi fecerint, me foricum mu-
ricumque perniciem reflexis
foelere solent, qui neque Nu-
men neque iustitiam veren-
tur Propola. Ossidue repetunt
quas perdant Belides undas.
Miror, viros honoratos his
nebulonibus fidem habere? No-
verantne emungendi fameli-
cos rata ad locum currere nec
que ruina detari. Non miror
avidos lucri, speciosos tartareo
fono urbem implere me ansu
vel Egeo ~~patruum~~. Sed quod ge-
nerosi eodem perliquidum at-
ra bibunt fusturas, non possum
non satis indignari. Exprola-
tari

ta
Luri mea Cimelia eadem men-87.
dacia ambiguo geminant erro-
re. Vos vero, nobilissime Hero-
es, si vera requiratis, et deteste-
mini irretiri mendacis, fugite
suspiciari me propter invisam
faulspilam ὡς ποταμὸς con-
cupiscere largiora. Quare vos:
Prædicia muneribus delusi,
oculo me porto linguenda, per-
nentem; discite vereri, sicuti
meliori luto formati non ces-
sam popularisaura contamina-
to asurgere.

Vale

M. B. Epistola hāc in octavi or-
dinis forma maiore,
fine Die et Consulæ editæ
formas officinarum angli-
canarum referunt.

88.

89.

Cum B. Jo. Mullerus in Athe-
ismo devoto mentionem li-
bri de III impostoribus fecisset
ita, ac si legisset ipse. B. Joh:
Frid. Mayerus nepotem ejus
Jo. Goach. Mullerum sollicita-
bat, ut illius scripsi fieri faceret
copiam. Nec abnuere ille vide-
batur. Eodem E. tempore Maye-
rus Dissertationem de comi-
tis Tabernaculis s. de prophetis in
proferens, in premissa episto-
la laudatum Mullerum Rodu-
p. Reip. Hamburgh. Actuarium
ad exponendum invitabat, eo
consilio ut de libro isto de 3
impost. sententiam diceret.
Acceptis ille conditionem, et
ut erat ingenio acerrimo,
cum de Christo dicere prohibe-
ret pudor et reverentia,
de Mahumede res non tam
si esse videretur, in Mose le-
gis latore acquievisit Maye-
rus.

90. rurs non dubitans argumenta
allata ex ipso illa libro respec-
tata esse, iussit ut librum ex-
hibeat. Hic ne amicum per-
deret confarctatis, quae im-
probabat, dictionis, Thapfodi-
am hanc representat, unde
postea sub titulo deo impresso.
ad alios manavit. Hic et Cl.
Crispe sanguinem ex ore Thev.
Nic. Per Thapfodii accepta, exem-
plari suo adscripserat. Com-
para cum his Epistolam D.
Balthasaris, theologi Fry-
phismato. de hoc libro scrip-
tam quae erat in Chron.
(Fordarii) Recueil de Lite-
rature p. 33. lego vid in
Catal. Biblioth. Heimmann:
v. p. 980.

An Ochimus sit auctor tractatus
de 3 impossib. v. Observat. Hallen.
T. 4. p. 440.

